

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/57/2017
Identifikačné číslo spisu:	2609205094
Dátum vydania rozhodnutia:	17.05.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Emil Franciscy
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:2609205094.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne T. U. bývajúcej v P., zastúpenej Mgr. Matejom Csenkym, advokátom so sídlom v Trnave, Dolné Bašty č. 2, proti žalovaným 1/ B. U., bývajúcemu v P. 2/ Poľnohospodárskemu družstvu Senica, so sídlom v Senici, Čáčov I. č. 163, IČO: 00203670, zastúpenému advokátskou kanceláriou Legate, s.r.o. so sídlom v Bratislave, Dvořákovo nábrežie č. 8/A, IČO: 35846909, 3/ Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., so sídlom v Bratislava, Dostojevského rad č. 4, IČO: 00151700, o náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, vedenom na Okresnom súde Senica pod sp. zn. 10 C 132/2009, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 20. júna 2016 sp. zn. 23 Co 534/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Senica (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 31. marca 2015 č. k. 10 C 132/2009-712 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala, aby žalovaní 1/ až 3/ boli zaviazaní zaplatiť jej náhradu majetkovej ujmy (škody) a tiež nemajetkovej ujmy. Poukázal na to, že žalovaný 1/ - vodič motorového vozidla spôsobil 28. augusta 2003 dopravnú nehodu, pri ktorej zomrel syn žalobkyne Q. M.; za tento skutok bol žalovaný 1/ trestne stíhaný a právoplatne odsúdený. Vzhľadom na to, že dopravnú nehodu spôsobil pri plnení svojich pracovných úloh, počas trvania pracovného pomeru a jazdu mal nariadenú zamestnávateľom, nezodpovedá za škodu podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka popri žalovanom 2/ (popri jeho zamestnávateľovi). Žalobu proti žalovanému 1/ preto zamietol z dôvodu nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie. Za škodu žalobkyne (jej majetkovú ujmu vo výške hodnoty vecí zničených pri dopravnej nehode a vo výške výdavkov na pohreb syna) zodpovedá žalovaný 2/ podľa § 427 Občianskeho zákonníka a žalovaný 3/ podľa § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení za náhradu škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z.z.“). Podľa právneho názoru súdu prvej inštancie je pasívna legitímácia týchto žalovaných daná analogicky aj v prípade náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyne (spôsobenej

neoprávneným zásahom do jej osobnostných práv). S poukazom na žalovanými 2/ a 3/ vznesenú námietku premlčania sa súd prvej inštancie zaoberal otázkou premlčania náhrady škody v zmysle § 106 Občianskeho zákonníka a tiež náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 101 Občianskeho zákonníka. Uviedol, že pri práve na náhradu škody na zdraví sa uplatňuje iba dvojročná subjektívna premlčacia doba, pre začiatok plynutia ktorej je potrebné, aby boli splnené dve podmienky (a/ čas, kedy sa poškodený kvalifikovane dozvie o škode, b/ vedomosť poškodeného o tom, kto za škodu zodpovedá). Prvá z týchto, kumulatívne stanovených, podmienok bola splnená najneskôr 6. septembra 2003; druhá podmienka bola splnená tiež ešte v roku 2003. Žalobkyňa podala žalobu o náhradu škody voči žalovanému 2/ dňa 26. mája 2010 a voči žalovanému 3/ dňa 13. júla 2009; ich námietka premlčania je teda dôvodná. Pri práve na náhradu vecnej škody sa v zmysle § 106 Občianskeho zákonníka uplatňuje kombinovaná premlčacia doba (trojročná objektívna a dvojročná subjektívna). V danom prípade objektívna premlčacia doba, ktorá začala plynúť v deň nasledujúci po dni, kedy došlo k škodovej udalosti (29. augusta 2003), uplynula 29. augusta 2006. V rámci jej plynutia uplatnila žalobkyňa voči žalovanému 1/ v adhéznom konaní nárok na náhradu škody. Tým, že sa vo vzťahu k žalovanému 1/ zastavilo plynutie premlčacej doby, nedošlo zároveň k zastaveniu premlčacej doby voči žalovaným 2/ a 3/; premlčacia doba voči nim preto uplynula najneskôr 29. augusta 2006. Žalobkyňa, ktorá žalobu o náhradu vecnej škody podala voči žalovanému 2/ až dňa 26. mája 2010 a voči žalovanému 3/ až dňa 13. júla 2009, teda svoje nároky proti týmto žalovaným uplatnil po uplynutí objektívnej premlčacej doby. Námietka premlčania vznesená žalovanými 2/ a 3/ bola preto dôvodná. Súd prvej inštancie, poukazujúc aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) konštatoval, že premlčaniu podlieha aj právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka). V prejednávanej veci žalovaný 1/ neoprávnene zasiahol do osobnostných práv žalobkyne 28. augusta 2003. Vzhľadom na to mohla žalobkyňa svoje právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch uplatniť prvýkrát 29. augusta 2003. Od tohto dňa začala plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba, ktorá skončila 29. augusta 2006. Aj tu platí, že uplatnením nároku voči žalovanému 1/ nedošlo k uplatneniu jej nárokov voči žalovaným 2/ a 3/. Žalobkyňa sa náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch voči žalovaným 2/ a 3/ domáhala žalobou až 13. júla 2009, to znamená po uplynutí premlčacej doby. Z uvedeného dôvodu súd prvej inštancie zamietol jej žalobu aj v časti o zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Vysvetlil, že návrh žalobkyne na doplnenie dokazovania výsluchom advokáta zastupujúceho žalobkyňu v trestnom konaní zamietol preto, lebo tento advokát sa k celej veci vyčerpávajúco vyjadril už v trestnom konaní a písomne voči civilnému súdu uviedol, že viac k veci nemá čo dodať; opakované dokazovanie jeho svedeckou výpoveďou by preto bolo nehospodárne a neúčelné.

2. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Trnave (ďalej aj len „odvolací súd“) rozsudkom z 30. júna 2016 sp. zn. 23 Co 534/2015 napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny [§ 219 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“)]; žalovaným nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení uviedol, že už v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí vysvetlil vzťah medzi ustanoveniami § 420 a § 427 Občianskeho zákonníka. V danom prípade išlo o súbeh objektívnej zodpovednosti prevádzkovateľa so zodpovednosťou vodiča založenou na subjektívnom princípe. Ak nie je škoda vyvolaná zvláštnou povahou prevádzky dopravných prostriedkov, treba zodpovednosť posúdiť podľa § 420 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie dospel k správnenému záveru, podľa ktorého žalovaný 1/ nie je pasívne legitimovaný. Na tom, že za škodu ním spôsobenú zodpovedá žalovaný 2/, nemohla nič zmeniť ani výpoveď svedka (advokáta zastupujúceho žalobkyňu v trestnom konaní). Aj podľa názoru odvolacieho súdu prvoinštančný súd zistil v potrebnom rozsahu skutkový stav, ktorý právne posúdil v súlade so zákonom. Správne aplikoval na vec sa vzťahujúce ustanovenia zákona a dospel k náležitým záverom o začiatku, dĺžke a plynutí objektívnej a subjektívnej premlčacej doby, ako aj o účinkoch vznesených námietok premlčania. V zhode so súdom prvej inštancie odvolací súd konštatoval, že uplatnenie práva na náhradu škody v trestnom konaní voči žalovanému 1/ nemalo účinky uplatnenia práva voči žalovaným 2/ a 3/. Zákonu a judikatúre najvyššieho súdu zodpovedajúce závery prijal súd prvej inštancie aj vo vzťahu k žalobou uplatnenému nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch; s jeho názormi v otázke premlčania práva na túto náhradu, ako aj v otázke dĺžky a plynutia premlčacej doby sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil. Aj podľa jeho názoru mohla žalobkyňa uplatniť právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch prvýkrát 29. augusta 2003. Trojročná

premlčacia doba, ktorá začala plynúť od uvedeného dňa, uplynula 29. augusta 2006. Počas jej plynutia žalobkyňa uplatnila svoje nároky, avšak iba voči žalovanému 1/; tieto nároky voči žalovaným 2/ a 3/ neuplatnila. Pokiaľ sa voči žalovanému 2/ a 3/ domáhala predmetných náhrad až 30. júla 2008, uplatnila vtedy už premlčané práva. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu je neopodstatnená námietka žalobkyne, že konanie žalovaných 2/ a 3/ (vzniesenie námietok premlčania) má znaky úmyselného postupu zameraného na poškodenie žalobkyne, ktorý sa prieči dobrým mravom v zmysle § 3 Občianskeho zákonníka; takýto úmysel nebol ale v konaní preukázaný. Zo všetkých uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie s tým, že jej mimoriadny opravný prostriedok je prípustný podľa § 420 písm. f/ CSP a tiež podľa § 421 ods. 1 písm. b/ a c/ CSP.

3.1. K procesnej vade znátočnosti došlo podľa jej názoru v dôsledku nedostatočného odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, ktoré nemá zákonom vyžadované náležitosti a je nepreskúmateľné. Súd sa nevyjadril dostatočným spôsobom k všetkým námietkam žalobkyne (najmä čo sa týka potreby vypočutia svedka - advokáta zastupujúceho žalobkyňu v trestnom konaní, ako aj otázky premlčania a „premlčania v rozpore s dobrými mravmi“). Súd sa okrem iného absolútne nevenoval tomu, že v čase podania žaloby existoval v súdnej praxi názor o nepremlčateľnosti práva na náhradu nemajetkovej ujmy. K rovnakej procesnej vade došlo tiež tým, že súdy nevyhoveli jej návrhu, aby bolo dokazovanie doplnené svedeckou výpoveďou advokáta, ktorý ju zastupoval v trestnom konaní; jeho výpoveď bola ťažisková a mohla objasniť okolnosti uplatnenia práva na náhradu škody a nemajetkovej ujmy v trestnom konaní. Odvolací súd nesprávne považoval výsluch tohto advokáta (ktorý sa na nariadené pojednávania opakovane nedostavoval a listiny, významné pre daný spor neoprávnene skartoval) za nadbytočný a bez opodstatnenia sa uspokojil s jeho písomným vyjadrením.

3.2. Podľa názoru dovolateľky je jej dovolanie prípustné tiež podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, lebo rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od riešenia právnej otázky (premlčania nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch), ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Dovolanie je zároveň prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, lebo predmetná právna otázka je dovolacím súdom riešená rozdielne. Žalobkyňa v dovolaní vyjadrila presvedčenie, že rozhodujúcim pre posúdenie danej veci bol skutkový a právny stav v čase dopravnej nehody, v ktorom ale bola rozhodovacia prax súdov v otázke premlčania práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch nejednotná a predmetná otázka dovolacím súdom nevyriešená. Súd tiež nesprávne posúdil jej argumentáciu, že žalovaní 2/ a 3/ vzniesli námietku premlčania v rozpore s dobrými mravmi, preto ich námietkam nemala byť priznaná právna relevancia.

3.3. Z týchto dôvodov žiadala zrušiť rozsudok odvolacieho aj prvoinštančného súdu a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný 1/ sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

5. Žalovaný 2/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že ide o opravný prostriedok v zmysle § 420 písm. f/ CSP neprípustný. Súd rozhodli na základe úplných skutkových záverov, ktoré správne právne posúdili a v potrebnom rozsahu odôvodnili. Za porušenie práva na spravodlivý súdny proces nemožno považovať to, že rozhodnutia neodôvodnili v súlade s predstavami žalobkyne. S jej návrhom na vypočutie svedka (advokáta, ktorý ju zastupoval v trestnom konaní) sa súdy náležite vypořádali. Podľa názoru žalovaného 2/ žalobkyňa nedôvodne vyvodzuje prípustnosť jej dovolanie aj z § 421 ods. 1 písm. b/ a c/ CSP, lebo ňou označené právne otázky boli v minulosti opakovane predmetom posudzovania zo strany odvolacieho súdu, rozhodovacia prax ktorého sa už ustálila tak v otázke premlčateľnosti práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ako aj v otázke plynutia premlčacej doby a tiež rozporu námietky premlčania s dobrými mravmi. Túto svoju argumentáciu podporil žalovaný 2/ poukázaním na judikát R 58/2014, ako aj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5 MCdo 7/2010, 5 MCdo 18/2010, 7 Cdo 257/2012, 1 Cdo 148/2004, 7 Cdo 507/2014 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte uvádza v zátvorke odkaz na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky) a rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. IV. ÚS 542/2013 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte uvádza v zátvorke odkaz na „ÚS.“, ide o odkaz na rozhodnutie ústavného súdu príslušnej spisovej značky). Premlčanie žalobou

uplatnených práv si zavinila žalobkyňa sama oneskoreným uplatnením svojich práv. Z týchto dôvodov žiadal neprípustné (a tiež nedôvodné) dovolanie zamietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania.

6. Žalovaný 3/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že dovolacia argumentácia žalobkyne je v podstate totožná s jej odvolacou argumentáciou. Podľa jeho presvedčenia sa v dovolaní neopodstatnene namieta existencia procesnej vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP (lebo ju nemohla založiť žalobkyňou tvrdená nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia, ale ani nedostatočné odôvodnenie nevykonania niektorého dôkazu alebo nevysvetlenie právnych záverov o premlčateľnosti práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch). Z napadnutého rozhodnutia je celkom zrejmé, z ktorých dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadili a ako vec právne posúdili; odvolací súd dostatočne jasne vysvetlil, prečo považoval za nadbytočné doplnenie dokazovania svedeckou výpoveďou advokáta, ktorý žalobkyňu zastupoval v dovolacom konaní. Odôvodnenia rozhodnutí súdov sú presvedčivé a dávajú náležité odpovede na všetky relevantné otázky. Žalobkyňa nedôvodne tvrdí, že jej dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ a c/ CSP - právne otázky ňou uvádzané sú už v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešené; ich riešenie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu jednotné (7 Cdo 507/2014, 5 Cdo 278/2007). Z týchto dôvodov žiadal dovolanie zamietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania.

7. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

8. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

9. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

10. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014). Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch.

11. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (sp. zn. II. ÚS 172/03).

12. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

13. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

15. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

16. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

17. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

18. V danom prípade žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť podaného dovolania z § 420 písm. f/ CSP a zároveň z § 421 CSP.

19. Z ustanovení CSP, ktoré sa vzťahujú na dovolacie konanie, nevyplýva jednoznačne, či prichádza do úvahy súbežné uplatnenie prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP, ako aj v zmysle § 421 CSP.

20. Otázka možnosti súbežného uplatnenia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle týchto ustanovení CSP bola riešená veľkým senátom občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktorý v uznesení z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017 konštatoval, že: a/ kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 CSP je neprípustná, b/ ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP, c/ ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a/ až f/ CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste.

21. Uvedeným rozhodnutím veľkého senátu, ktoré je dostupné aj na internetovej stránke najvyššieho

súdu (www.nsud.sk), sú senáty najvyššieho súdu viazané (§ 48 ods. 3 veta prvá CSP).

22. Véc prejednávajúci senát, riadiac sa právnymi závermi vyjadrenými v označenom rozhodnutí veľkého senátu, skúmal prípustnosť dovolania žalobkyne len podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP (nezaoberal sa teda prípustnosťou jej dovolania z hľadiska ustanovení § 421 ods. 1 písm. b/ a c/ CSP).

23. Žalobkyňa namieta, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nemá predpísané náležitosti, je nedostatočne odôvodnený a nepreskúmateľný. Tvrdí, že ňou vytýkaná nesprávnosť zakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v tomto ustanovení, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (svojou procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

23.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

23.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

23.3. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia (jeho odôvodnenie), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013).

23.4. Podľa právneho názoru vec prejednávajúceho senátu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

24. Procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP vyvodzuje dovolateľka z toho, že - ako tvrdí - rozhodnutia súdov sú nedostatočne odôvodnené, nemajú zákonom vyžadované náležitosti a sú nepreskúmateľné. Podľa presvedčenia žalobkyne sa súdy nevyjadrili dostatočným spôsobom k jej námietkam, predovšetkým čo do premlčania, plynutia premlčacej doby a uplatnenia námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi, ako aj čo do potreby vypočutia advokáta, ktorý ju zastupoval v trestnom konaní.

24.1. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Súd sa z tohto dôvodu nemusí v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberať úplne všetkými dôvodmi a argumentmi procesných strán; postačujúcim je, ak z odôvodnenia rozhodnutia sú zrejme všetky skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie (II. ÚS 76/07).

24.2. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality odôvodnenia) rozhodnutia súdu, v ktorej sa

navonok prejavila (len) tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (viď § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Vada tejto povahy nebola považovaná za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania. S tým názorom sa stotožnil aj ústavný súd (I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

24.3. Na záseade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“. Podľa právneho názoru vec prejednávajúceho senátu sa zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júli 2016, nedotkli podstaty a zmyslu tohto stanoviska; vzhľadom na to treba toto stanovisko považovať za aktuálne aj po uvedenom dni.

24.4. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery; medziiným uviedol dôvody, so zreteľom na ktoré dospel k záverom o premlčateľnosti práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, začiatku a priebehu plynutia premľacej doby, ako aj k záveru o neopodstatnenosti argumentácie žalobkyne o rozpore žalovanými 2/ a 3/ vznesenej námietke premľčania s dobrými mravmi. Podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktoré treba v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie chápať ako jeden vecný celok) zákonom vyžadované náležitosti. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky.

25. Žalobkyňa uviedla, že k procesnej vade uvedenej v § 421 písm. f/ CSP došlo tiež v dôsledku prijatia nečakaných záverov súdov o tom, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy podlieha premľčaniu. Naznačuje, že jej legitímne očakávania boli iné, lebo v čase podania žaloby existoval v súdnej praxi názor o nepremľčateľnosti tohto práva.

25.1. V súvislosti s posúdením opodstatnenosti tejto námietky treba uviesť, že v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky bolo pod R 58/2014 publikované rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 194/2011, v zmysle ktorého právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je právo majetkovej povahy, ktoré sa premľčuje. Najvyšší súd už v niektorých rozhodnutiach (8 MCdo 4/2014, 3 Cdo 233/2015, 3 Cdo 223/2016) uviedol, že nový (judikatúrou nanovo, prípadne inak formulovaný) právny názor sa aplikuje aj do minulosti (retrospektívne). Vychádza sa z prevažujúceho prístupu, že súd právo netvorí, ale iba nachádza. Pokiaľ dôjde k zmene judikatúry bez zmeny právnej normy, nejde o zmenu právneho pravidla; ide o tú istú normu, iba je nanovo vyjadrený jej obsah. O výnimky z takto chápaných dôsledkov zmeny judikatúry môže ísť iba v prípade existencie individuálnych okolností, ktoré založia intenzívnejší záujem na ochrane legitímnych očakávaní toho, kto postupoval podľa doterajšej judikatúry. V danom prípade už v čase rozhodovania odvolacieho súdu bol judikát R 58/2014 publikovaný spôsobom, ktorý je dostupný širokej verejnosti. Žalobkyňa preto nemala legitímny dôvod byť „zaskočená“ právnymi závermi vyjadrenými v rozhodnutí odvolacieho súdu. Navyše, o tom, že odvolací súd zastáva tieto názory, mala žalobkyňa vedomosť už zo skoršieho (zrušujúceho) rozhodnutia odvolacieho súdu.

25.2. Tým, že odvolací súd, zastávajúci nemenný názor o premlčateľnosti práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, sa v napadnutom rozsudku osobitne nezmieňoval o tom, že v praxi sa vyskytuje aj iný názor, neznemožnil žalobkyni realizáciu jej procesných oprávnení.

26. Žalobkyňa zastáva názor, že k procesnej vade konania uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ CSP došlo tiež tým, že súdy nevyhoveli jej návrhu na doplnenie dokazovania svedeckou výpoveďou advokáta,

ktorý ju zastupoval v trestnom konaní [napriek tomu, že jeho výpoveď bola podľa jej presvedčenia ťažisková a mohla objasniť okolnosti (včasného) uplatnenia práv žalobkyne v trestnom konaní]. Dovolací súd nepovažuje túto námietku za opodstatnenú. Postačujúce podklady pre vyriešenie otázky včasnosti uplatnenia práv žalobkyňou dával súdom samotný obsah vyšetrovacieho a trestného spisu, preto nie je dôvod pochybovať o správnosti názoru odvolacieho súdu, že výsluch tohto advokáta ako svedka by bol nadbytočný.

27. Podstatná časť dovolania žalobkyne sa týka otázok, ktoré nemajú procesnoprávny dopad, ale sa týkajú právneho posúdenia veci. Ide najmä o otázku správnosti právnych záverov odvolacieho súdu o nepremlčateľnosti práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, plynutí premlčacej doby, včasnosti uplatnenia práva na túto náhradu a rozpore námietky premlčania s dobrými mravmi.

27.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

27.2. Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

27.3. Podľa právneho názoru vec prejednávajúceho senátu nie je po 1. júli 2016 žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci na možnosť niektorej strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

28. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné. Najvyšší súd preto jej dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

29. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.